

'Wat is "goed"?' Kwaliteits- omschrijvingen van plantmateriaal zijn te subjectief'

Roep om minder voorschriften en meer
resultaatgerichte beschrijvingen

Voor het omschrijven van de kwaliteit van plantmateriaal verwijst het CROW naar de uitgave van de Raad van Boomkwekers uit januari 2007: Kwaliteitsnormen en omschrijvingen van Boomkwekerijproducten. De redacteur van dit vakblad slaat een van de eerste bladzijden open. Over de vereiste kwaliteit van bos- en haagplantsoen meldt het normenboekje: 'Het opgekweekte bos- en haagplantsoen moet van een goede kwaliteit zijn en voldoen aan EG-normen. De planten moeten een goed wortelgestel hebben en voorzien zijn van voldoende fijne beworteling, wat gestimuleerd kan worden door ondersnijden en het beroeren van planten. Meerjarige planten moeten tijdig verplant zijn en ter bevordering van fijne beworteling kan eveneens ondersnijding en

beroering worden toegepast. Lengte, dikte en beworteling van goed bos- en haagplantsoen moeten in de goede verhouding op elkaar afgestemd zijn. (...) Het oprooien van bos- en haagplantsoen, het opkuilen, opslaan en het verladen moeten vakkundig en met de meeste zorg worden uitgevoerd, met het oog op kwaliteitsbehoud. Een goed gedoseerde bemesting kan bijdragen tot het verkrijgen van de gewenste kwaliteit.'

Richtlijnen te subjectief

Herman Wevers van Alles over Groenbeheer en zijn team van groenspecialisten, waaronder bestekschrijvers en directievoerders, ondervinden hinder van deze beschrijvingen. Wevers legt uit: 'Termen als "goed" en "tijdig" zijn sub-

Hoe omschrijf je de kwaliteit van plantmateriaal en hoe beoordeel je die? Dat blijkt in de praktijk erg lastig, aldus Herman Wevers van Alles over Groenbeheer, vooral het volledig objectief omschrijven en meten, waardoor de eeuwige discussies blijven bestaan. Dit vakblad vraagt enkele experts of er een oplossing voorhanden is.

Auteur: Santi Raats

jectief. Ze zijn niet meetbaar. En "volgens de EG-normen" ... over welke EG-normen hebben we het dan? Het kunnen net zo goed financieel-economische normen zijn. En je kunt wel zeggen dat de beworteling van laanbomen fijn moet zijn, maar bij een boom uit Opheusden is de beworteling altijd grover dan bij een boom van de zandgrond. Dat zou betekenen dat er geen enkele Opheusdense boom meer verkocht zou kunnen worden!'

Voor Lammert Kragt van de afdeling Zaad en Plantsoen van Staatsbosbeheer bieden de normen en richtlijnen wel houvast. Hij reageert: 'Die opmerking klopt, maar een goede boomkweker op kleigrond zal ervoor zorgen dat hij bomen met een goed wortelgestel aflevert.

Daar zal hij meer inspanningen voor moeten leveren. Wat betreft de EG-richtlijn: in de bosbouwkunde gaat het om EG-richtlijn 1999/105/EG.'

Veel boekjes met richtlijnen

Wevers heeft al flink zitten broeden op de vraag hoe er beter kan worden omschreven. Ook met de CROW-gebruikerswerkgroep voor hoofdstuk 51.1, 'Bomen', heeft hij dit probleem al meermaals besproken. Toch blijkt er niet een-twee-drie een oplossing voorhanden om groenkwiteit objectief te kunnen omschrijven en keuren. 'Meerdere partijen hebben pogingen gedaan om de kwaliteit van plantmateriaal beter te omschrijven, zoals IPC Groene Ruimte met zijn uitgave Kwaliteit en keuring van plantmateriaal uit 2005. Ook staat er vast het een en ander in het Stadsbomen Vademecum en in het Handboek Bomen.'

Preventief werken

Kragt herkent de discussies over de kwaliteit van plantmateriaal, maar hij ziet de oplossing primair in preventief werken. 'Bij de klant moeten de poot- en plantcondities op orde zijn. De leverancier moet ervoor zorgen dat de bomen goed behandeld zijn gedurende de teelt, bij het rooien, eventueel bewaren en opslaan en vervolgens het uitleveren. Dit zijn controleerbare zaken.' Naktuinbouw-systemen als Select Plant Bosplantsoen en Select Plant Laanbomen moeten het kaf van het koren scheiden. Daar wordt hard aan gewerkt.

Cor Huibers, verkoopleider van boomkwekerij Batouwe, knikt. 'Soms gaat het mis bij de klant, soms bij de kweker.' Nu is Batouwe een boomkwekerij die vooroploopt, een behoorlijk goede naam heeft en bekend is om zijn innovatieve vermogen, onder meer met de inzet van stekmoeders en het inspireren van jonge medewerkers. Het bedrijf is niet meer actief in de handel, maar Huibers stelt dat bij elke goede boomkweker de kwaliteit op nummer één moet staan. 'Schaarste van een bepaalde soort mag nooit een reden zijn om mindere kwaliteit door te verkopen. Boomkwekers in de handel moeten ook consequent zijn bij het afkeuren van slecht materiaal. Vraag zo mogelijk van tevoren foto's op van wat je koopt.' Verder is Huibers van mening dat een goede boomkwekerij zich onderscheidt door het nemen van verantwoordelijkheid. 'Dat betekent tijd maken voor goed onderzoek als er iets is misgegaan met het geleverde plantmateriaal, en proactief zijn bij

het zoeken naar oplossingen. Als een klacht pas na zes of acht weken binnenkomt, kunnen we natuurlijk niet veel meer doen. Maar ook bij ons gaat er weleens iets fout waar we niet altijd de vinger op kunnen leggen. Dan lossen wij dit altijd direct op.'

Slechte uitvraag

Wat Kragt betreft, is ook de kennis van de klant vaak benedenmaats. 'De klant moet de goede uitvraag te stellen. Als hij dat niet kan, moet hij daarvoor een deskundige en betrouwbare adviseur in de arm nemen. Het gaat fout als het plantmateriaal de sluitpost van de begroting is of wordt vrijgelaten door slechte vraagarticulatie of een gebrek aan kennis van zaken. Dan krijgt de klant troep geleverd, of partijen waarvan de marge verdwijnt in de zak van de tussenhandel of van kopers namens de opdrachtgever. Er wordt dan gekozen voor mindere kwaliteit. De opdrachtgever moet zeer kritisch en ter zake kundig zijn bij de levering van plantsoen. Wat niet deugt, moet linea recta terug. Geen concessies doen.'

Herman Wevers en zijn team zijn natuurlijk bij uitstek deskundige adviseurs en specialisten. Zelfs zij roepen om een oplossing voor de voortdurende discussies over kwaliteit.

Alleen eindresultaat meten

Kragt haalt nogmaals enkele normen aan: 'Met betrekking tot de fysieke kwaliteit kan men terugvallen op de NEN-normen 7412. Ook kan men het boekje van Probos gebruiken: Bestellen van Bosplantsoen, een zeer goede aanwinst. Staatsbosbeheer maakt gebruik van beide als het gaat om beworteling, lengte-diameterverhouding en vertakking. Daarnaast

gebruiken we de Nederlandse Rassenlijst voor bomen als het gaat om de genetische herkomst van bomen. Het ondersnijden van bosplantsoen van twee tot vier jaar wordt uitgedrukt door middel van een codering. Die moet de kweker in zijn kwekerijdagboek opnemen. Voor bosplantsoen staat bijvoorbeeld omschreven: 1 + 1 is een zaailing die één jaar is doorgeteeld; 1 + 1 + a1 is een driejarige zaailing die is ondersneden of afgepend. Deze is als zaailing een jaar doorgekweekt, verplant en na een jaar afgesneden. Bij laanbomen geldt dat je als klant eisen kunt stellen aan het verplanten van de bomen en de grootte van de kluit waarin je geleverd wilt hebben. Een goede kweker houdt in zijn kwekerijdagboek bij welke onderhouds- en dus ook verplantacties hij heeft ondernomen.'

Wevers hoopt op Europese richtlijnen met een geheel nieuwe insteek. Hij wil af van de richtlijnen voor de manier waarop zaken moeten worden aangepakt. In plaats daarvan wil toe naar richtlijnen voor resultaatgerichte beschrijvingen. Wevers verklaart: 'In het boekje van de Raad van de Boomkwekerijen staat precies hoe je bomen moet inkuilen. Ik vind het belangrijker dat het wortelgestel niet uitdroogt en dat er geen ander kwaliteitsverlies optreedt. Hoe we dat bereiken, moeten we zelf weten. Als we de bomen in de koelcel leggen, is dat ook best. We moeten de creativiteit niet belemmeren, maar sturen op het eindresultaat.'

Kragt is voorzichtiger. Hij gelooft toch vooral in sturing van het hele proces. 'We zien de gekste dingen op dat gebied. We hebben meegemaakt dat een aannemer bedacht om bij licht vrie-

Wevers: 'De bomen in de koelcel leggen is ook prima. We moeten de creativiteit niet belemmeren'

Herman Wevers

Alles over Groenbeheer

zend, schraal weer een grote partij bosplantsoen op het maaiveld te zetten en rondom af te ploegen met moppen klei van bijna één meter doorsnee. Op afstand leek het solide ingekuild. De opdrachtgever keurde het goed omdat het hem aan kennis ontbrak. Daarmee was de aanemer ingedekt. Maar het groeiseizoen daarop was desastreus: al het bosplantsoen ging dood.'

Nieuw keurmerk

Kragt stipt aan dat hij in een adviescommissie van Naktuinbouw zit en daarmee werkt aan een keurmerk: Select Plant Bosplantsoen en Select Plant Laanbomen. Dit is volgens Kragt een samenvoeging en verbetering van de twee bestaande Naktuinbouw-keurmerken, Select Plant Laan- en Sierbomen en Select Plant

Bosplantsoen. 'Ik denk dat dit een waardevolle, objectieve toevoeging zal zijn voor de markt', aldus Kragt. 'Iedere partij wordt van bron tot eindgebruiker gecontroleerd.'

Door de bomen het bos niet zien

Hiermee wordt de stapel richtlijndocumenten weer wat hoger. Kunnen klanten door de bomen het bos nog zien? Wevers reageert: 'Het liefste zou ik zien dat alle boekjes die er op de markt zijn worden gecombineerd tot één boek met handzame, resultaatgerichte normen. Dit moeten Europese richtlijnen zijn, want er is veel handel in bomen in heel Europa.'

Europese neuzen één kant op

Als eerstvolgende stap ziet Wevers de oprich-

ting van een Europese werkgroep voor zich. 'Hierin zouden naar mijn mening de afdeling Zaad en Plantsoen van Staatsbosbeheer en Naktuinbouw een rol moeten spelen. Er zit een aantal mensen van Staatsbosbeheer Zaad en Plantsoen in de CROW-werkgroep. Zij weten ontzettend veel af van de herkomst van plantmateriaal.' Wevers ziet niet direct een rol weggelegd voor Wageningen Universiteit of Alterra; Kragt wel: 'En naast Alterra is het Centrum voor genetische bronnen een goede partner. Dit participeert al in het Europese netwerk Euforgen.' Kragt sluit af met de overtuiging dat de discussies zullen blijven, ook al wordt het eindresultaat nog zo minutieus meetbaar. De discussie over de vraag hoe de kwaliteit objectief gekeurd kan worden, is in elk geval voorlopig nog niet van tafel.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/30421/wat-is-goed-kwaliteitsomschrijvingen-van-plantmateriaal-zijn-te-subjectief

Kragt: 'We zien de gekste dingen, met als gevolg dood bosplantsoen'

Lammert Kragt

afdeling Zaad en Plantsoen van Staatsbosbeheer

